

korten bloeitijd, die in 1383 al uit was, sprak voor den oorlog het stadbeeld van IJperen in onvergetelijke taal. Want de oude grondvesten stonden nog. Het lange tijdperk van zwakker leven had genoeg gehad aan het overgeleverde en had noch lust noch kracht betoond de oude gebouwen door nieuwere en andere te vervangen. Het stelde zich tevreden met minder belangrijke toevoegsels. En dus was het hier te danken aan de bloedeloosheid der latere eeuwen, dat het beeld der oude stad zoo prachtig behouden was gebleven als bijna nergens anders. Het bijzondere van dit geval is namelijk, dat hier een latere beperktere vorm van leven zich blijmoedig had ingeleefd in het monumentale kleed van een eigen groot verleden.

Evenals elders in scheppingen der middeleeuwse bouwkunst concentreert zich ook hier op de markt, de Grootte Plaats, het leven

der oude stad; die markt is de spiegel van haar ziel. *) Hier is niets wat daar mee geen verband houdt, niets onbelangrijks, de wortels van haar organisme worden hier bloot gelegd en met volmaakte kunst in beeld gebracht. Het is het monument van de burgerij in haar opperste kracht en zelfbewustzijn. Op deze markt loopen alle straten uit, er is nergens in de stad een plein, wat met haar te vergelijken is in uitgestrektheid, beteeke-

*) Dit, en het volgende, werd in 1914, vóór den oorlog, geschreven.

nis en schoonheid der architectuur; die markt is als 't ware het breede accoord waarin alle architectonische motieven uit de overige wijken samensmelten. Zij moet ons uitgangspunt zijn, willen wij al het andere begrijpen en de doorlopende lijn vinden in dit bont geheel.

Men moet dit pronkjuweel van burgerlijke bouwkunst, dit welsprekend donument der IJpersche beschavingsgeschiedenis op alle wijzen zien te naderen om het in zijn volheid te genieten, en daarom beginnen haar als geheel te zien op een afstand, zoodat

men een indruk van het complex krijgt. Van het station komend gaat men door de Boterstraat naar het smalle plein dat voor de groote Markt ligt. Rechts ziet men het eerst de oude vleeschhal met haar fijne, welbekende vormen, links treft ons het front en de toren van de lakenhal als iets overweldigends, dat wij nooit vroeger zagen. De pleinmuur daar tegenover wijkt

ST. MARTINUS.

dan naar achteren, zoodat men een zekere beklemdheid die men aanvankelijk gevoelde, kwijtraakt en vol bewondering het vriendelijk gracieuze gebouwde „Nieuwe Werk” ontdekt; dit staat dicht naast de enorme dobbelsteen van de lakenhal. Bogen van lichte spanning doen zich voor ons open en noodigen ons uit verder te wandelen, niet te blijven staan voor wij de geheele pracht met één rijkeren, alomvattend blik kunnen opnemen. En zoo komen we vanzelf aan het hospitaal Nôtre-Dame. Nu wordt de markt ook aan